

ANA BULIBAȘ (BOTEZ)
Universitatea din București
Anul III, Filologie rusă-română
DOI: 10.62229/slv14/6

OBLOMOV DE IVAN GONCHAROV: O ANALIZĂ CRITICĂ A UNUI POSIBIL BILDUNGSROMAN

OBLOMOV BY IVAN GONCHAROV: A CRITICAL ANALYSIS OF A POSSIBLE BILDUNGSROMAN

Abstract. The novel *Oblomov* by Ivan Goncharov, published at a time when literature was concerned with the education and formation of the individual, challenges the conventional form of the bildungsroman by focusing on a character who appears to be static and does not develop in accordance with the typical trajectory of a coming-of-age narrative. In order to comprehend the rationale behind the inactivity of the eponymous character, as well as the phenomenon observed in Russian society and generically referred to as “Oblomovism”, we will analyze how the perception of time and space influences the formation of Oblomov’s personality and differentiates him from his active and lively friend Stolz. The antithesis between the two characters represents a fundamental aspect of the novel, underscoring the contrast between two distinct mentalities shaped by opposing perceptions of time and space. Despite its deviations from the conventional structure of a “Bildungsroman”, the novel *Oblomov* incorporates sufficient elements of the genre to be regarded as an unconventional iteration of this literary type, particularly in its portrayal of the protagonist’s unique relationship with time and space.

Keywords: Bildungsroman; Oblomov; Oblomovism; time; space

Introducere

Romanul *Oblomov* (1859) de Ivan Goncharov este una dintre creațiile literare semnificative ale realismului rus din secolul al XIX-lea, apărut în perioada în care o temă de interes a literaturii universale era educarea și formarea individului, în vederea integrării lui sociale. Deși *Oblomov* nu urmează structura clasică a unui bildungsroman, el conține suficiente trăsături ale genului pentru a fi considerat o variantă atipică a acestuia. Astfel, *Oblomov* depășește tiparele clasice ale unui roman de formare și prezintă doi prieteni din copilărie, Ilia Ilici Oblomov și Andrei Stolz, ale căror viziuni, percepții și comportamente se află în opoziție,

îndreptând atenția către personajul eponim aparent static, care nu evoluează conform standardelor unui bildungsroman. Timpul și spațiul joacă un rol crucial în definirea caracteristicilor acestui tip de roman, deoarece ele oferă contextul necesar pentru a urmări dezvoltarea și maturizarea personajului principal, influențând modul în care acesta interacționează cu lumea din jur și își formează identitatea.

Pornind de la ideile enunțate, în prezenta lucrare vom analiza modul în care reprezentarea specifică a timpului și spațiului reflectă incapacitatea lui Oblomov de a evolua în conformitate cu cerințele societății și în tradiția unui roman de formare clasic.

Bildungsroman și oblomovism: evoluția și inerția

Bildungsromanul, apărut ca specie literară distinctă în Germania la sfârșitul secolului al XVIII-lea, urmărește evoluția psihologică și socială a unui personaj, din copilărie până la maturitate. Cele două romane ale lui Johann Wolfgang von Goethe, *Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister* (1795) și *Anii de călătorie ai lui Wilhelm Meister* (1821), sunt reprezentative pentru această specie, care întruchipează „modelul goetheean al creșterii organice: cumulativă, graduală, totală. Cu origini în tradiția idealismului, ce cultivă credința în perfectibilitatea umană și în progresul istoric, o astfel de înțelegere a creșterii umane presupune posibilitatea dezvoltării și desăvârșirii indivizilor, precum și integrarea lor socială” (Hirsch, Langland 1983: 5, apud Sava 2020: 6). Astfel, evoluția personajelor se datorează influenței mediului și necesității de a se ralia la valorile și cerințele acestuia pentru a fi integrați.

Călătoria este un element-cheie într-un bildungsroman, având un rol inițiativ și de formare. Prin renunțarea la confort în favoarea aventurilor și provocărilor unui drum sinuos, personajul se maturizează, își asumă un alt statut social, acceptă realitatea și devine o parte a lumii pe care înainte o considera ostilă și inadecvată idealurilor sale. Probele prin care este nevoit să treacă, îl conduc spre o transformare a viziunii sale asupra realității ce îl înconjoară și determină, în final, reconcilierea cu societatea din care face parte.

Spre deosebire de personajele din romanele de formare, Oblomov este prins într-o stare de apatie și inactivitate din care se simte incapabil să iasă. Societatea materialistă și pragmatică în care eroul lui Goncharov nu își găsește locul, nu reușește să-l convingă să adopte stilul de viață activ, dar lipsit de umanitate, al celor din jur. Inclusiv motivul călătoriei apare răsturnat în *Oblomov*. În acest sens, cercetătoarea L.A. Sapcenko îl prezintă pe protagonist ca pe „un om care nu a

mai plecat: nu a întreprins cu prietenul său călătoria prin Europa, nu a plecat la tratament într-o stațiune balneară, nu a ajuns în Oblomovka, nu și-a ținut promisiunea de a veni la Paris. Astfel, nucleul ideatic al romanului este reprezentat de o „anti-călătorie” (Sapcenco 2018: 92). Atitudinea de apatie, lenea și lipsa oricărei inițiative ajung să fie numite „oblomovism” (*oblomovșcina*) de către Stolz, termen care a intrat ulterior în uz pentru a desemna un fenomen similar, observat în societatea rusă din secolul al XIX-lea, referitor la o formă de rezistență pasivă la presiunile societății materialiste și pragmatice, un refuz de a adopta un stil de viață activ. În acest sens, romanul lui Goncearov abordează subtil o problemă specifică epocii respective: intelectualitatea și atitudinea ei socială și existențială din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Camelia Dinu sintetizează trăsăturile și stereotipurile acestei categorii:

Opoziția față de putere (oricare ar fi fost aceasta), desconsiderația față de stat și față de instituțiile acestuia, afirmarea contrastului material-spiritual, promovarea unei aristocrații a spiritului, detașarea de lipsurile vieții cotidiene și de orice tendință de acumulare materială, convingerile idealiste, lipsa pragmatismului. [...]. Toate aceste caracteristici au fost transpuse elocvent în literatură, în ipostaza unor personaje celebre din creațiile lui Goncearov, Cehov etc. (Dinu 2011: 30)

O diferență majoră între bildungsroman și romanul lui Goncearov o constituie raportarea naratorului la evenimente și mai ales la comportamentul personajelor, funcția pedagogică fiind una dintre cele mai importante într-un roman de formare. Goncearov folosește o tehnică narativă prin care nu își exprimă direct atitudinea față de personaje, lăsând la latitudinea cititorului modul în care acesta percepe tipologiile umane prezentate în roman. Cu alte cuvinte, Goncearov utilizează descrieri detaliate și dialoguri pentru a contura personalitățile personajelor, fără a interveni, prin intermediul naratorului, cu judecăți explicite. Polemica privind posibilitatea interpretării multiple a caracterului personajului eponim a început cu două articole apărute în anul publicării romanului (1859), care prezentau opinii diametral opuse, fiecare axată pe o anumită latură a psihologiei umane. Criticul Nikolai Dobroliubov, în articolul „Что такое обломовщина?” („Ce este oblomovismul?”) se concentrează asupra fenomenului social cauzat de iobăgie și de stagnarea produsă de aceasta. Încadrarea lui Oblomov într-o „tipologie națională străveche” face ca latura personală și calitățile sale să treacă neobservate (Dobroliubov 1991: 41). În schimb, Aleksandr Drujinin, în articolul „Обломов. Роман И.А. Гончарова” („Oblomov. Romanul lui I.A. Goncearov”), reliefează personalitatea și profilul psihologic al personajului principal, pe care „e imposibil să-l cunoști [...] și să nu-l îndrăgești”, plasând în prim-plan omul Oblomov, și nu un tipar social (Drujinin 1991: 112).

Din punctul nostru de vedere, o abordare unilaterală, concentrată doar pe critica socială sau pe elogierea calităților personale, împiedică o evaluare obiectivă a calităților și defectelor personajului principal, care nu poate fi încadrat strict în categoria personajelor pozitive sau negative. Criticul Vladimir Brajuc propune o înțelegere mai profundă și mai nuanțată a personajului Oblomov și a temelor centrale ale romanului. El sugerează că drama umană a lui Oblomov este determinată de câteva aspecte fundamentale – poziția socială și educația; căutarea morală și filosofică: „drama umană, pe de o parte, este determinată de poziția socială a eroului, educația sa și comportamentul de moșier, iar pe de altă parte, de căutarea morală și filosofică a lui Oblomov a răspunsului la întrebările eterne despre sensul existenței” (Brajuc 2014: 5).

Antiteza dintre Oblomov și prietenul său din copilărie definește structura romanului, după cum afirmă istoricul literar Mihail Otradin, fiind o opoziție între două tipuri de existență: unul bazat pe „ciclicitate”, „repetitivitatea evenimentelor” și „imobilitate”, iar celălalt pe „mișcare direcționată”, „ireversibilă” și „schimbare” (Otradin 1994: 97). Astfel, antiteza dintre cele două tipuri devine un element-cheie în roman, iar percepția diferită a timpului și spațiului constituie fundamentul personalității și comportamentului celor două personaje.

Timpul și spațiul – elemente cheie în definirea bildungsromanului

Din punctul nostru de vedere, timpul și spațiul joacă un rol crucial în definirea caracteristicilor unui bildungsroman. Ele oferă contextul necesar pentru a urmări dezvoltarea și maturizarea personajului principal, influențând modul în care acesta interacționează cu lumea din jur. Pe de o parte, timpul permite urmărirea schimbărilor și experiențelor care contribuie la formarea identității personajului. Pe de altă parte, spațiul în care se desfășoară acțiunea oferă un context social și cultural care influențează dezvoltarea personajului. Modul în care personajul interacționează cu timpul și spațiul poate reflecta schimbările lui interioare. Din aceste motive, analiza semnificațiilor categoriei timpului și spațiului în romanul *Oblomov* oferă oportunitatea de a intra în universul personajelor și de a construi o imagine cât mai clară a mentalităților prezente în societatea rusă a acelei perioade, aflată în fața alegerii de a păstra tradițiile și modelul de viață tradițional sau de a se îndrepta către modelul occidental, precum și de a înțelege motivele și argumentele care stau în spatele inactivității lui Oblomov și a fenomenului observat în societatea rusă și denumit generic „oblomovism”.

Percepția asupra timpului și spațiului (care face imposibilă evoluția protagonistului lui Goncearov după regulile unui bildungsroman) a fost interiorizată de Oblomov încă din anii copilăriei, descrise în capitolul „Visul lui Oblomov”. Publicat în 1849, cu zece ani înaintea romanului, capitolul reprezintă o rememorare a trecutului, petrecută, în varianta finală a operei, în vis, și oferă răspunsul la întrebarea retorică din monologul interior al lui Oblomov: „De ce-oi fi eu... așa?” (Goncearov 1995: 121). De la început, în vis, spațiul este împărțit între Oblomovka, „colțisor binecuvântat al pământului” (Goncearov 1995: 122), și lumea nemărginită de dincolo – ostilă, neprietenoasă și plină de pericole. În contrast cu spațiul închis, „colțisorul pașnic în care s-a pomenit deodată eroul nostru” (Goncearov 1995: 123), marea nemărginită și munții înalți, „privești mărețe și sălbatice” (Goncearov 1995: 122), inspirau tristețe, teamă și neîncredere, făcându-l pe om să se gândească la condiția sa umilă.

După cum afirmă Olga Pustovoitova, Oblomovka reprezintă „casa, un loc paradiziac în care îți dorești să rămâi veșnic, fără griji și probleme”, iar „tot ce se află în afara moșiei [...] pune în pericol viața tihnită și rutina cotidiană a eroului principal” (Pustovoitova 2017: 126). Pentru Oblomov, casa lui din copilărie constituia leagănul primitor, confortabil și protector pe care n-ar fi vrut să-l părăsească nici în viața de adult, iar visul în care apare Oblomovka este dovada faptului că, „pentru a resimți, străbătând întreg statutul vârstei noastre, atașamentul față de casa natală, visul este mai puternic decât gândurile” (Bachelard 2003: 47). Astfel, cu ajutorul reprezentării onirice, și nu doar sub forma unei amintiri a locului natal, Goncearov demonstrează atașamentul profund față de valorile, reprezentările și viziunea locuitorilor din Oblomovka.

Așadar, reprezentarea sacră a spațiului familiar, în afara căruia lumea este sălbatică, periculoasă și plină de pericole, se regăsește în conștiința lui Oblomov și a locuitorilor din Oblomovka care „auziseră că mai sunt orașe ca Moscova și Petersburg, că dincolo de Petersburg locuiesc franțujii sau nemții, iar mai încolo începea pentru ei, ca și pentru cei din antichitate, o lume care se pierdea în negură, țări necunoscute unde trăiau niște monștri, oameni cu două capete și uriași” (Goncearov 1995: 128,129). Percepția arhaică asupra spațiului străin ca fiind primejdios, asimilată de Oblomov, îl determină să caute și în viața de adult să se izoleze de lumea înconjurătoare și să-și creeze propriul univers miniatural, echivalent cu Oblomovka, în locuința sa din strada Gorohovaia, pe care nu dorește să o părăsească. De asemenea, inspirat de viața liniștită într-un cadru familial, lipsită de responsabilități și provocări, pe care o avea în copilărie, Oblomov „își închipuise că funcționarii unei instituții alcătuiesc o familie unită, strâns legată, preocupată neconținut de liniștea și plăcerea fiecăruia, că venirea la

serviciu nu era nicidecum o obligație de care trebuia să se țină zilnic seamă” (Goncearov 1995: 68). Incongruența între realitate și idealul însușit în copilărie l-a determinat să renunțe la serviciu și să se retragă în spațiul său, care îi conferă sentimentul de siguranță și liniște. Camera lui Oblomov de pe strada Gorohovaia, unde totul e acoperit de praf și păianjeni, devine astfel locul neatins și protejat de viața de afară. Aici protagonistul se refugiază de lumea înconjurătoare într-un halat oriental, petrecându-și zilele într-o stare de somnolență, pe o canapea. Vizitatorii sunt ținuți la distanță, iar orice încercare de a-l scoate pe amfitrion din casă, întreprinsă de musafiri, eșuează. O astfel de atitudine pasivă nu putea fi considerată dezirabilă în ochii societății, care se aștepta la o participare activă și la o contribuție din partea cetățenilor.

În schimb, în copilăria lui Stolz, prietenul lui Oblomov, spațiul nu este delimitat de un imaginar aproape mitic, specific locuitorilor din Oblomovka, sau de protecția excesivă a părinților, ca în cazul lui Oblomov. Tatăl îi oferă lui Stolz libertatea și încrederea necesare unui copil, pentru a se familiariza cu viața din afara căminului părintesc, pregătindu-l pentru viața de adult: „La vârsta de patrusprezece-cincisprezece ani, băiatul se ducea deseori la oraș singur, în brișcă sau călare, cu geanta la oblâncul șei, cu diferite însărcinări din partea tatălui său. Nu se întâmpla niciodată să uite sau să încurce ceva, să scape ceva din vedere sau să facă vreo greșală” (Goncearov 1995: 191). Astfel, ajuns la maturitate, Stolz „nu se pierdea niciodată în împrejurări noi, grele și complicate” (Goncearov 1995: 204), nu era înfricoșat de necunoscut și călătorea mult pentru a-și atinge obiectivele, iar distanța sau necesitatea schimbării nu reprezentau un obstacol în calea sa.

Diferența dintre Oblomov și Stolz continuă și în planul reprezentării timpului. Timpul în Oblomovka este ciclic, iar „crugul anului își împlinește acolo netulburat rostul” (Goncearov 1995: 124). Viața din ținut „se desfășura ca o pânză necurmată, neschimbată, care pe nesimțite se destrăma la marginea mormântului” (Goncearov 1995: 153), fiind animată doar de „săvârșirea vreunui ritual, masă ori ceremonie, iar apoi – după ce botezau, cununau sau înmormântau pe cineva – îl uitau cu desăvârșire, pe el cu soarta lui cu tot, și se cufundau în apatia lor obișnuită” (Goncearov 1995: 152). Specific memoriei care „nu înregistrează durata concretă” (Bachelard 2003: 41), în visul lui Oblomov timpul nu este precizat exact și trecerea lui se contorizează doar prin bățile ceasornicului, subliniindu-se astfel irelevanța timpului istoric. Drept urmare, locuitorii din Oblomovka își petreceau viața într-o liniște netulburată de nicio schimbare venită din afară, fără aspirații, dorință de schimbare și cunoaștere: „Spre ce țeluri să năzuiască? N-aveau nevoie de nimic: viața curgea pe lângă ei ca o apă lină; nu le rămânea decât să stea pe malul acestei ape și să privească mersul și cotiturile ei firești, de neînălțurat, care

se înfățișau pe rând înaintea lor” (Goncearov 1995: 151). Astfel, în viața de adult, îl observăm pe Oblomov convins că acesta este cursul normal al vieții și secretul fericirii autentice, ceea ce reiese din întrebarea adresată lui Stolz: „Dar scopul final al alergăturii voastre, al jocului pasiunilor, al războaielor, al comerțului și al politicii nu este el oare o continuă căutare de pace, o năzuință spre idealul acesta al paradisului pierdut?” (Goncearov 1995: 225).

Pentru Stolz, însă, timpul este linear și ireversibil. Fiind copil, primea sarcini ferme de la părinți, de care trebuia să se achite: „Să-mi vii cu traducerea făcută, chiar două capitole în loc de unul, iar pentru maică-ta să înveți pe de rost rolul din comedia franceză pe care ți l-a dat” (Goncearov 1995: 191). Astfel, în viziunea lui Stolz, ajuns la maturitate, orice moment din viață conta și trebuia valorificat, „păstrând clipa de clipă un control neadormit asupra timpului” (Goncearov 1995: 201). În concepția sa, urmărirea unui scop constituia esența existenței umane: „Prețuia mai presus de toate stăruința în urmărirea unui scop; în ochii lui aceasta era o dovadă a voinței și se simțea totdeauna plin de respect pentru oamenii înzestrați cu această calitate, oricât de puțin însemnat le-ar fi fost țelul” și „el însuși urmărea fără șovăială țelul ales, călcând cu îndrăzneală peste toate piedicile” (Goncearov 1995: 204).

Stolz face numeroase încercări de a schimba mentalitatea lui Oblomov. Totuși, structura ciclică a romanului confirmă inutilitatea eforturilor lui: acțiunea începe primăvara, când Oblomov este vizitat de Stolz și forțat să se trezească din starea de letargie în care se afla. Vara Oblomov trăiește povestea de iubire cu Olga și întreprinde cele mai mari schimbări în viața lui: se mută lângă aceasta, citește, renunță la halat, trimite o scrisoare ispravnicului în încercarea de a răspunde așteptărilor iubitei sale. Însă toate aceste schimbări se dovedesc a fi epuizante pentru Oblomov. Responsabilitățile ce îl așteaptă în urma declarării publice a logodnei, eticheta de mire și aspirațiile continue ale Olgăi de a-l modela după normele societății active îl fac să renunțe și să se retragă toamna în cartierul Vîborg, la casa Agafiei, care urmează să devină soția lui. Aici, liniștea și grija Agafiei îl transpun în realitatea din Oblomovka: „Își privea viața lui de acum ca un fel de prelungire a celei de la Oblomovka, numai cu altă culoare locală, în parte, poate, și din pricina timpului. Și aici, ca și la Oblomovka, izbutise să scape tot atât de ușor de cerințele vieții și să-și asigure o tihnă netulburată” (Goncearov 1995: 605). Iarna îl găsește pe Oblomov în același loc, resemnat și împăcat: „Cercetând îndeaproape traiul său, cugetând asupra lui și deprinzându-se tot mai mult cu el, hotărî în cele din urmă că n-are încotro să mai plece, n-are nimic de căutat, că idealul vieții sale s-a realizat” (Goncearov 1995: 604–605).

Când Stolz face o ultimă încercare de a interveni în viața prietenului său, Oblomov îi răspunde cu resemnare, subliniind inevitabilitatea stării sale și refuzul de a se schimba: „M-am rupt pentru totdeauna de lumea în care vrei să mă duci; nu poți să mai lipești la loc două jumătăți rupte. M-am legat de această groapă cu partea cea mai slabă a ființei mele. Dacă încerci să mă smulgi de aici, mor la sigur” (Goncearov 1995: 616). Adevăratul sens al vieții lui Oblomov nu constă în efortul (zadarnic) de a ține pasul cu lumea, de a-l imita pe Stolz în contemporaneitatea sa, ci de a evita conștientizarea trecerii timpului și de a rămâne neatins de acesta. Oblomov trăiește într-un timp autonom, iar monotonia și repetitivitatea ciclică din viața sa îl fac să nu simtă trecerea timpului. Însă, „veșnica liniște” și „veșnica odihnă” spre care tinde sufletul său, „au oprit treptat în loc mașina vieții” (Goncearov 1995: 620), demonstrând astfel incompatibilitatea percepției sale asupra timpului și spațiului cu viața reală.

Oblomov „își găsea liniștea sufletească numai în colțișorul său uitat, străin de zburcium, străin de luptă și de viață” (Goncearov 1995: 605), iar casa Agafiei devine un refugiu în care protagonistul se simte în siguranță, protejat de toate peripețiile vieții tumultuoase din exterior și îngrijit cu multă iubire de cei din jurul său, la fel cum se întâmpla în Oblomovka. Astfel, pentru Oblomov, trecutul și prezentul se contopesc în casa Agafiei, făcându-l să viseze „că a ajuns la acel pământ al făgăduinței unde curg râuri de miere și de lapte, unde lumea mănâncă o pâine nemuncită și umblă îmbrăcată în aur și argint” (Goncearov 1995: 613). După cum remarcă criticul Charles Moser, „în centrul oblomovismului său se află visarea la paradis” și „chiar dacă îl face să fie nepotrivit și irelevant în ceea ce privește realitatea, această visare transcende timpul și istoria” (Moser 2008: 291). Lenea și lipsa de acțiune capătă astfel o conotație pozitivă, fiind asociate cu un spirit visător, străin de agitația din jur, pe care o consideră deșertăciune.

Idealul vieții lui Oblomov este strâns legat de percepția sa asupra timpului ca fiind ciclic și de ideea că spațiul, pentru a fi sigur și a oferi pacea și liniștea necesare unei vieți paradiziace, trebuie să fie închis, restrâns, delimitat de lumea sălbatică din jur. O astfel de percepție îl conduce spre escapism, iar societatea cu normele și regulile ei devine un element superfluu în tabloul existenței sale. Visul reprezintă singurul refugiu unde Oblomov găsește fericirea și poate să construiască o lume idilică fără niciun efort. În timp, amintirea planurilor și aspirațiilor sale din tinerețe s-a estompat, lăsând loc resemnării și acceptării confortului modest, pe care i-l oferă căsnicia cu Agafia. Privită din altă perspectivă, viața din casa Agafiei poate reprezenta, chiar dacă la o scară mai mică, împlinirea visului lui Oblomov de a avea casă, soție, copil și de a fi înconjurat de căldura și grija celor din jur, fără să i se pretindă ceva și fără a fi tulburat de viața din afara căminului.

Imuabilitatea, liniștea, stabilitatea, lipsa haosului și agitației reprezintă trăsăturile vieții râvnite de Oblomov, sinonime cu veșnicia. O astfel de abordare reduce dramatismul destinului eroului care, prin calitățile sale umane, reușește să atragă simpatia. Multiperspectivismul imaginii lui Oblomov, creată cu multă atenție de Gonțarov, reprezintă motivul apariției polemicilor și interpretărilor contradictorii, dar și cheia nemuririi acestui personaj emblematic în literatura rusă.

Concluzii

Viziunea asupra timpului și spațiului a celor două personaje analizate din romanul *Oblomov* reflectă diferențele de atitudine, comportament și percepție față de lumea exterioară, fără a legitima vreuna dintre mentalități. Spațiul amplu în care activează Stolz începând din copilărie, precum și percepția lineară asupra timpului îi influențează personalitatea și comportamentul, plasându-l în categoria oamenilor de acțiune, pregătiți să înfrunte încercările vieții și să se adapteze ușor la schimbări. Pe de altă parte, spațiul limitat, închis și ferit de ochii lumii, în combinație cu reprezentarea ciclică a timpului – în care viața își urmează cursul, iar omul este doar un spectator – îl transformă pe Oblomov în captivul propriilor visuri, împiedicând evoluția, procesul de formare și ulterior integrarea lui în societate.

Așadar, romanul *Oblomov* ar putea fi considerat un bildungsroman din câteva motive, chiar dacă nu urmează structura clasică a acestui gen: explorarea dezvoltării personajului, relația lui Oblomov cu Stolz (prietenia celor doi servește, în ambele cazuri, ca un catalizator pentru reflecția asupra propriei vieți și a potențialului fiecăruia), critica socială (romanul oferă o critică a societății ruse din secolul al XIX-lea), tema autodescoveririi (chiar dacă Oblomov nu ajunge la o maturizare completă, romanul explorează problematica autodescoveririi). Toate aceste elemente sugerează că *Oblomov* este o variantă atipică a unui bildungsroman, iar relația celor doi protagoniști cu timpul și spațiul permite o explorare detaliată a procesului lor de maturizare.

BIBLIOGRAFIE

Bachelard, Gaston, 2003, *Poetica spațiului*, traducere de Irina Bădescu, Pitești: Editura Paralela 45.

- Brajuș, Vladimir, 2014, *Образно-символическая система романа И.А. Гончарова „Обломов”*, Iași: Editura PIM.
- Dinu, Camelia, 2011, *Avangarda literară rusă: configurații și metamorfoze*, București: Editura Universității din București.
- Dobroliubov, N.A., 1991, „Что такое обломовщина?”, în M.V. Otradin, *Роман И.А. Гончарова «Обломов» в русской критике*, Leningrad: LGU, 34–68.
- Drujinin, A.V., 1991, „Обломов. Роман И.А. Гончарова”, în M.V. Otradin, *Роман И.А. Гончарова «Обломов» в русской критике*, Leningrad: LGU, 106–125.
- Goncearov, I.A., 1995, *Oblomov*, traducere de Ștefania Velisar Teodoreanu și Tatiana Berindei, București: RAO.
- Moser, Charles (ed.), 2008, *The Cambridge History of Russian Literature*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Otradin, M.V., 1994, *Проза И. А. Гончарова в литературном контексте*, Sankt-Petersburg: Izdatel'stvo S.-Peterburgskogo Universiteta. Disponibil online: <https://feb-web.ru/feb/gonchar/critics/otr/otr-001-.htm> (Accesat: 07 septembrie 2024).
- Pustovoitova, O. V., 2017, „Художественная повседневность прозы И.А. Бунина рубежа веков в контексте концепций бытового и обыденного в творчестве Л.Н. Андреева и И.А. Гончарова”, *Gumanitarno-pedagogicheskie issledovaniia*, vol. 1, nr. 1, 123–128. Disponibil online: <https://cyberleninka.ru/article/n/hudozhestvennaya-povsednevnost-prozy-i-a-bunina-rubezha-vekov-v-kontekste-kontsepsiy-bytovogo-i-obydenного-v-tvorchestve-l-n-andreeva-i-i-a> (Accesat: 15 octombrie 2024).
- Sapcenko, L.A., 2018, „«Путешествие вокруг его комнаты»: жанровое своеобразие романа И.А. Гончарова «Обломов»”, *Ученіе zapiski Kazanskogo universiteta. Seriiа gumanitarnіe nauki*, vol. 160, nr. 1, 91–101. Disponibil online: <https://cyberleninka.ru/article/n/puteshestvie-vokrug-ego-komnaty-zhanrovoe-svoeobrazie-romana-i-a-goncharova-oblomov> (Accesat: 12 octombrie 2024).
- Sava (Csatlos), Oana, 2020, *Romanele de formare în literatura română*, rezumat al tezei de doctorat, Târgu-Mureș: UMFST.